

tése után, már az első világháború előtt elkészült némafilmváltozata, a Sydney Olcott-féle „kalózkidás”. (Fizettek is hatalmas kártérítést a szerző örököseinek!) A mai idősebb generáció a két háború között láthatta a Fred Niblo rendezte első monstre hangosfilmet, mely akkor hallatlan összegbe, hatmillió dollárba került.

Ez a nálunk most bemutatott színes film 1959-ben készült, az akkor még ifjú Charlton Hestonnal a főszerepben. A Palesztinában, Jézus születésével kezdődő történetben

sok baljós kaland után végül minden jóra fordul, még a leprásokat is meggyógyítja az isteni csodatétel. Nem tudom, a mai néző hogyan fogadja majd ezt a kissé elkésett, sokszor vadromantikus, máskor végtele-nül naiv látványosságot, de attól tartok, hogy a szellemileg serdültebb moziirajongók nem fogják elrejteti csalódásukat. Ennek a brutálisában is kiglanolt történelemrajznak bizony kevés köze van az egykori valósághoz. Ha már eljutottunk a bibliai témákat feldolgozó szuper-produkciókhoz, talán szerencsésnek mondható, hogy nem a másik hollywoodi monstrumot, a *Tízparancsolatot* vásároltuk meg. Csak azt sajnálom, hogy ezért a pénzért nem a remek filmmusicalt, a *Jézus Krisztus szupersztárt* láthatja a közönség. Bár ki tudja, lehet, hogy nem is soká arra is sor kerül?

Köröspataki Kiss Sándor

EGY RÓZSAFÜZÉR SZEMEI

Színes lengyel film

Az idős emberek nagyon nehezen tudnak alkalmazkodni a kényszerű életmódváltáshoz. Az új és számukra idegen környezetben gyá-moltalanul mozognak, nem találják a helyüket. Mindennaposá vált problémájukat gyakran ábrázolja a filmművészet. Kazimierz Kutz nagy-szerű alkotása kiemelkedik a hasonló témájú játék- és dokumentumfilmek közül. A kitűnő rendező lényegében visszatért korábban nagy sikert aratott műveinek, a Fekete föld sójának és A korona gyöngyének világá-hoz. De a költőien szép látomás-sok helyett most a már-már szociológiai mélységű társadalmi helye-zetelemzés került előtérbe.

A sziléziai bányavidéken játszódó történet hőse, Hapbryka, a nyugdíjas bányász (nem hivatásos színész, Augustyn Halotta alakítja megka-póan kedves természetességgel) nem akar elköltözni a terjeszkedő lakó-telep útjában álló kis kertes házból. A szomszéd épületek már lebontva, romokba hevernek, de az igazát makacsul védő öreggel szemben te-hetetlen a Hivatal. Mert hogyan is lehetne hatósági erőszakot alkalmaz-ni az ellen, aki harcolt két világhá-borúban és három felkelésben, aki küzdött a munkások jogaiért és a

legkiválóbb sztahanovista volt, és akinek szobájában a falon függő nemzetiszínű zászlón — közvetlenül a fészület alatt — megszámlálhatatlanul sorakoznak kitűntetései? Végül az idős ember feleségével egy elegáns villanegyedben családi házat kap, melyet azonban már nincs lehetősége megszokni. Díszes temetésén a gyászmenet, mint valami hatalmas, színes kigyó kanyarog át a szürke városban.

Ebben a kamaraloadásszerű, erőteljes és következetes filmben mes-terien váltakozik a lírai hangvétel a valóság részleteiben is hiteles ábrá-zolásával. A rendező nagy szeretettel szemléli öreg hőseit. Arnyaltan, bensőségesen és olykor gyengéd íróniával mutatja be szokásaikat, min-dennapi életüket. A szükségállapot bevezetése előtt készített film értékét csak növelik azok a jelenetek, ame-lyek ha finoman is, de jelzik a már egyre jobban mélyülő társadalmi feszültségeket. Az Egy rózsafüzér sze-mei egyszerű, becsületes és szép alkotás.

Hollós László

Hanglemezek

DEBRECENI DZSESSZNAPOK '81

A stúdióban felvett, mégoly színvo-nalas dzsesszt hallgatva is gyakran zavarónak találjuk a sterilitást. Különös öröm tehát, ha lemezkiadásunk — nagy néha — meglep bennünket egy-egy élő koncert kivonatával vagy keresztmetszetével. A kockázat ilyen esetben is úgyszólván elenyésző. Az apróbb-nagyobb botlásokért, a hamis hangokért, a környezetből átszűrődő zajokért kárpótol az így vagy úgy átmentett légtör. S a tavalyi rádiós dzsessznapok tapsall tarkított fel-vétele még erre a könnyen kapható menüvelre sem szorul rá.

A produkciók legtöbbje jobbára ugyan csak kellemes hangzású (per-sze ez sem kevés és korántsem lebe-csilendő), fel-felvillan azonban né-hány olyan szín is, amelyet csak koncertteremben lehet kikeverni, s a hangszerekből elővarázsolni. E le-mezen itt-ott kétségtelenül a *jam session*, a „laza” örömmzene hang-u-lata kerekedik fölül. Am némelyik szólnak ez kifejezetten javára válik (például a Binder-kvartett számá-ban), s csak ritkán hat túlságosan is „elengedettnek” a játék.

A fémljelt nevek egyike sem okoz csalódást. Szabados György népzenei ihletésű zongorakompozí-ciója, a Kaszákó együttes gondos és finom szövésű száma, a Hulin-kvin-tett játékanak atmoszférikus dal-lamvezetése: megannyi feljegyzésre méltó részlete az egészében is jó izlésre valló „tablónak”. Vukán György pompás, lírai hangvételű dzsesszel, a Saturnus együttes üde játékossággal és iróniával, a Benkó-dixieland s a blues-énekes Phila-

delphia Jerry Ricks pedig jó kedélyű és zamatú zárózenével járul az össz-képhez.

Feltűnőek az összeszokottság elő-nyei és erényei. A hangversenyen — cseppet sem meglepően — a hibátlan együttgondolkodás az elsőbbség. S minthogy Debrecen a hazai dzsessz-élet egyik vizsgapódiuma, benyomá-saink summájaként elégedetten ír-hatjuk le: kiegyensúlyozott és ma-gabiztos a mezőny. Annál nagyobb kár, hogy a lemezborító még szűk-szavú információval sem szolgál az együttesek tagjairól és hangszereik-ről. (Hungaroton)

Kaán Judit

Kiállítás

A KOLLÁZS A MAGYAR MŰVÉSZETBEN

Kassák Emlékmúzeum

Újságból vagy könyvből kivágott be-tűk, szavak, fotók, reprodukciók, tár-gyak, bármilyen anyagból, vagy egy-szerűen csak anyagok — papír, vá-zson —, külön-külön vagy együtte-sen alkalmazva a megmunkálatlan vagy festett képfelületen. A felsoro-lást folytathatnánk, hiszen semmi nem idegen a kollázstechnikától. A mű témájával kapcsolatban is: a kol-lázs képes a legtávolabbi összefüg-gések felvillantására — miközben az egyes jelenségek legkonkrétabb „megnevezésére” vállalkozik. A kol-lázstechnika alkotó módszer, mű-faj és szemléletmód egyszerre, ha-sonló törvények szerint formálódik, mint a valóságról való gondolkodá-sunk egésze.

Vajda Lajos ötven évvel ezelőtti remeke, a *Kínai kivégzés* című lap a „szálguló riporter”, Egon Erwin Kisch egyik hasonló témájú, s ugyan-csak akkoriban készült írását idézte eszembe. Mindkettő megdöbbentő pontossággal leirt tényekből indult ki, ilyen értelemben közvetlen agi-táció is volt — de mindkettőben az a kép a fontosabb, amely az egymás mellé rakott elemekből a néző kép-zeteletében formálódik. Nem véletlen, hogy mint a kiállítás érzékelteti, a magyar művészetben a kollázs Kas-sák Lajos munkásságában, az első világháború utáni, felfordult világ-ban jelent meg, s hogy később éppen Vajda, Korniss Dezső, Ország Lili, Bálint Endre révén gazdagodott. Kár, hogy Kassák kései, 1965-ös mű-

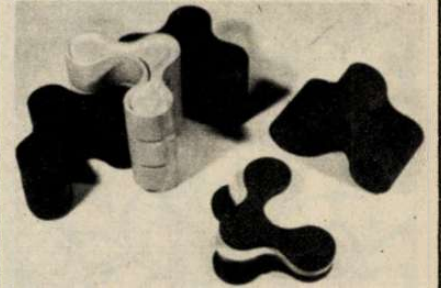
vei le is zárják a bemutatott időszakot. Bálint Endre mai kollázsai je-lezhetnék, hogy korántsem elapadt áramlatról van itt szó, hanem olyan hagyományokról, amelyek ma — az őket követő generációk munkáiban is — folytatódnak. (Képkönyvön Bá-lint Endre Kassák című kollázs)

P. Szabó Ernő

SZABADTÉRI JÁTSZÓSZEREK

Fényes Adolf Terem

Nádas László és néhány formaterve-ző társa évek óta kitartóan játszik a játzóterek esztétikai és funkcioná-lis tökéletesítésének gondolatával. A fantáziátlanul szervezett terek, unal-mas homokozók, felnőtt testmére-tekhez igazított pihenőpadok, nyi-korgó hinták helyett (vagy legalább mellé!) kínálnak pusztán látványt is izgalmas, összetett mozgásra csá-bító, erőt és ügyességet fejlesztő sa-badtéri játékszereket; megannyi mozgalmas, gazdagon színezett, me-részen dekoratív és játékként is el-lenállhatatlanul vonzó, fából, fém-ből, műanyagból, kötélből készült térformát és plasztikát. És kiegészíté-

sül a nyári portenger vagy a csak néznievalónak odaállított csobogó he-lyett igazi „vizesdombot”, szeszélyes ivék mentén csordogáló patakok ter-veznek; a játzóter mozdithatatlan tárgyainak térbeli továbbfejleszté-séhez pedig óriási építőköveket, tet-szőleges alakzatban összeilleszthető műanyag idomokat.

Igaz, a szabadtéri játék lényegét, a természettel való közvetlen talál-kozás élményét sem a karvastag kö-telekkel összefűzött, lombos fák kör-vonalát idéző tartóelemekből össze-álló mászóka, sem a műanyagból ö-nött partok között terelt friss víz, sem a „legtökéletesebb” térrács szerkeze-tének megfejtése nem tudja pótolni. A tárgyak mégis alkalmat teremte-nek a formákkal, szerkezetekkel, anyagokkal való közvetlen, alkotó megismerkedésre, kicsit tágitva így a városi gyerekek számára sokszor oly szűkmarkúan kimért játzóterek ha-tárait.

A kiállítás egyetlen szépséghibája: a sok jó ötletet egyelőre még nem a szabad ég alatt, hanem a főváros egyik legkisebb galériájának falai közé szorítva, makettek formájában láthatjuk csak. (Képkönyvön Zala Ta-más: műanyag Y-clemcsaládja)

Acsay Judit

TISZTELET KODÁLYNAK

Veresegyház,
Váci Mihály Művelődési Ház

Tavaszy Noémi egyik közege az olaj-pasztell, igazi megnyilvánulási for-mája viszont a linómetszet-sorozat. Ciklust metszett magyar, jugoszláv, lengyel, csehszlovák, úzbég tájakról,